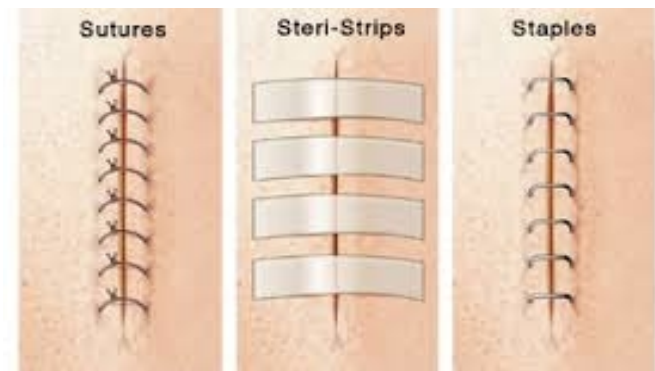

Eyrún Ósk Guðjónsdóttir
Október 2015

- Gróa primert (“primary intention”)
- Sárabarmar lagðir saman og lítið sem ekkert holrými er undir börmunum
- Eru heftuð, saumuð eða límd saman
- Eru lokuð eftir 24-48 klst.
- Fullgróin á 8-10 dögum

- “secondary intention”
 - Skilin eftir opin og þau látin gróa frá botni
- “tertiary intention”
 - Skilin eftir opin og þeim lokað seinna
- Skurðsár verða langvinn sár ef þau gróa ekki á 4 vikum

- Sjúkdómar
 - Sykursýki, slagæðaflæði, bláæðaflæði, gigt
- Lyf
 - Bólguþandi, ónæmisbælandi
- Næringarástand
 - Vannæring, offita
- Geislar

- Blæðingar
 - Getur safnast undir skurðinum
 - Getur blætt út úr skurðinum
- Sýkingar
 - Verða innan 30 daga frá aðgerð
 - Tölur misjafnar en um 5 % fá skurðsárasýkingar

- Halda sjúklingnum nægjanlega heitum
- Lækkaður líkamshiti veldur
 - Hægari framleiðsla verður á nýjum vef
 - Minna blóðflæði til húðarinnar
 - Minni virkni ónæmiskerfisins

- Halda sjúklingnum vel vökvuðum
- Ofþornun hefur áhrif á:
 - Blóðþrýsting í líkamanum og
 - Blóðflæði til vefja og til húðarinnar
 - Rakastig húðarinnar
 - Niðurbrot í líkamanum

- Halda uppi nægjanlegri súrefnismettun
- Lág súrefnismettun veldur
 - hægari flutningi fibroblasta
 - Hægari collagen framleiðslu
 - Aukinni sýkingarhættu
 - Minni styrkur í nýjum vef

- Halda sjúklingnum verkjalausum
- Miklir verkir valda:
 - Framleiðslu á streituhormónum
 - Minna blóðflæði til húðar
 - Minni virkni ónæmiskerfisins

- Ná stjórn á blæðingu
- Auðvelda frárennsli
- Vernda skurðinn
- Minnka hættu á sýkingu
- Huga að örmyndun

- Nice, klíniskar leiðbeiningar mæla með að “notaðar séu umbúðir við hæfi” (NICE, 2008)
- Ekki til nógu margar vandaðar rannsóknir svo hægt sé að álykta um að ein gerð umbúða sé betri en önnur (Widgerow, 2013)
- Ekki marktækur munur á tíðni sýkinga eftir því hvort notaðar séu þurra grisju plástur, filma eða kökur eða engar umbúðir (Walter o.fl.,2012)

- Eiginleikar
 - Rakadrægar
 - Leyfa uppgufun raka
 - Verja sár fyrir utanaðkomandi bakteríum
 - Vatnsheldar
 - Skaðlausar
 - Hagkvæmar

- Plástrarar með rakadrægum púða
- Filma með rakadrægum púða
- Fillma með svampi
- Svamp umbúðir
- Svampumbúðir með silikoni
- Köku (hydrocolloida)
- Annað

- Hafa skal umbúðir yfir skurðsári í 48 klst eftir aðgerð
- Nota þarf steril vinnubrögð og þvo með sterilu saltvatni ef skipta þarf á umbúðum upp að 48 klst eftir aðgerð

(NICE 2008)

Fjarlægja má umbúðir þegar:

- Epithelseringu er lokið og skurður er að fullu lokaður

OG

- Ekki er lengur þörf að vernda skurð fyrir ytri áreiti

- Halda skurðinum hæfilega rökum
- Nota þunna, gegndræpan plástur lagðan langsum á skurðinn

- Þvo má skurðsárið í sturtu 48 klst eftir aðgerð
- Nota má kranavatn til að þvo sár 48 klst eftir aðgerð ef það er opið vegna sýkingar

- Eins fljótt og hægt er
 - Í andliti eftir 5-7 daga
 - Aðrir staðir eftir 7-10 daga
 - Álagsstaðir eftir 10-14 daga
 - Lengur

- Secondary intention
 - Hreinsun og umbúðir sem hæfir rakastigi
- Opinn kviður
 - Meðferð á skurðstofu
- Húðágræðsla
 - Óhreyfð í 4-5 daga

- Öll sár eru sérstök

- C. J. Walter, J. C. Dumville, C. A. Sharp and T. Page. Systematic review and meta-analysis of wound dressings in the prevention of surgical-site infections in surgical wounds healing by primary intention. *British Journal of Surgery* 2012; 99: 1185–1194
- Rothrock J.C., (2011). *Alexanders Care of the patient in surgery* (14. útg.) Elsevier.
- Widgerow A. (2013) í Flanagan M., (ritsj). *Wound healing and skin integrity* Wiley-Blackwell.
- <http://www.nice.org.uk/guidance/cg74>

- Takk